

Versnellen van de energietransitie

In deze focus legt de ACM uit hoe zij in 2026 haar toezicht op energie vormgeeft. Focuspunten daarin zijn:

- Meer ruimte op het elektriciteitsnet.
- Collectieve warmte als aantrekkelijk(er) alternatief.
- Betaalbare energie en betrouwbare leveranciers.
- Transparante nettarieven die ruimte bieden voor investeringen en gebaseerd zijn op eerlijke verdeling van de kosten.
- Een stabiel toekomstig energiesysteem.
- Verdere integratie en betere transparantie van de Europese groothandelsmarkten.

Inleiding

De ACM is de toezichthouder op de energiemarkten in Nederland. Zij is onafhankelijk en stelt in haar toezicht het oplossen van problemen centraal door missiegedreven te werken. De ACM heeft als doel markten goed te laten werken voor alle mensen en bedrijven, nu en in de toekomst. Op het gebied van energie zet de ACM in op het versnellen van de energietransitie waarbij alle mensen en bedrijven mee kunnen. Dat doet de ACM onder meer door noodzakelijke veranderingen en innovaties mogelijk te maken om te komen tot een toekomstbestendig, duurzaam en weerbaar energiesysteem.

De ACM houdt toezicht op verschillende onderdelen van de energieketen. De ACM reguleert de gasnetten, elektriciteitsnetten en warmtenetten in Nederland en stelt de maximale tarieven vast die netbeheerders en warmtebedrijven aan gebruikers mogen vragen. Zij bepaalt ook de volgorde van toegang tot het stroomnet en de contractvoorwaarden waaronder die toegang wordt gegeven.

Daarnaast houdt de ACM toezicht op een integere en transparante groothandel in energieproducten, op de betrouwbaarheid en marktgedrag van energie- en warmteleveranciers en op de redelijkheid van de tarieven en voorwaarden voor de levering van elektriciteit en gas aan consumenten. Ook stelt de ACM regels vast voor de groothandelsmarkt elektriciteit, waaronder voor grensoverschrijdende handel.

Door proactieve signalering, door in gesprek te zijn met relevante stakeholders en door het uitvoeren van marktonderzoeken, identificeert de ACM wat de belangrijke problemen in de energiemarkten zijn en hoe zij kan bijdragen aan de oplossing. De ACM geeft voorlichting aan bedrijven en consumenten en adviseert gevraagd en ongevraagd de wetgever. Waar nodig grijpt de ACM in door handhaving op de naleving van regels.

In 2025 publiceerde de ACM voor het eerst de Focus op Energie waarin zij uitlegt wat haar prioriteiten zijn en wat zij concreet wil opleveren aan resultaten. In deze tweede editie van de Focus op Energie schetst de ACM in hoofdstuk 2 eerst meerdere relevante ontwikkelingen op energiegebied. In hoofdstuk 3 worden de focusgebieden en de beoogde producten en publicaties voor 2026 gepresenteerd, inclusief een korte terugblik op 2025. Deze vooruitblik en terugblik worden in hoofdstuk 4 en 5 nader toegelicht.

1. Ontwikkelingen

Recente ontwikkelingen laten zien dat de voortgang van de energietransitie onder druk staat. Er worden successen geboekt, zo is het aandeel duurzaam opgewekte stroom inmiddels meer dan 50% van het totale Nederlandse elektriciteitsverbruik. Tegelijk zijn er nog veel uitdagingen, die worden versterkt door geopolitieke ontwikkelingen. Het elektriciteitsnet dreigt in vrijwel heel Nederland zodanig vol te raken dat er praktisch geen ruimte meer is voor nieuwe of zwaardere aansluitingen. De uitrol van warmtenetten blijft achter bij de gestelde doelen. De aanleg van wind op zee vertraagt en de markt voor groene waterstof komt moeizaam van de grond. Geopolitieke ontwikkelingen vragen extra aandacht voor de weerbaarheid van ons energiesysteem. Nederland is afhankelijk van de import van vloeibaar gas (LNG) en kritieke grondstoffen voor bijvoorbeeld batterijen en windmolens. Bovendien zijn er risico's rond de fysieke en digitale infrastructuur van het energiesysteem, zoals gasleidingen en elektriciteitsnetten in de Noordzee.

Daarnaast zijn ontwikkelingen op het vlak van regel- en wetgeving in Nederland en Europa van invloed op de energietransitie. De Energiewet is op 1 januari 2026 in werking getreden. De Wet collectieve warmte is eind 2025 door het parlement aanvaard en treedt naar verwachting op 1 januari 2027 in werking. Mogelijk treden enkele onderdelen al in de loop van 2026 in werking, waaronder de regels voor de waardebeoordeling van warmtenetten. Verder is de Wet bestrijden energieleveringscrisis eind 2025 vastgesteld waarvan onderdelen in 2026 gaan gelden. Op Europees gebied heeft de Europese Commissie de Clean Industrial Deal en de Actieplan voor Betaalbare Energie gepubliceerd met als doel de energieprijzen te verlagen, de afhankelijkheid van de EU van energiebronnen van buiten de EU te verlagen, de uitrol van koolstofvrije of- arme energiebronnen te versnellen en de nodige investeringen in de energie infrastructuur te verhogen. Deze nieuwe wetten creëren nieuwe kansen, maar vragen ook om een gedegen aanpak om deze te benutten.

Om de energietransitie te laten slagen en de weerbaarheid van het energiesysteem te vergroten, zijn wendbaarheid, flexibiliteit en diversificatie van het systeem noodzakelijk. Met een wendbaar energiesysteem doelen we op een energiesysteem dat zich snel kan aanpassen, bijvoorbeeld aan een sterk groeiende elektriciteitsvraag, en dat bestendig is tegen externe schokken. Flexibiliteit is nodig voor voorzieningszekerheid en betere afstemming tussen vraag en aanbod, bijvoorbeeld door de inzet van batterijen om tijdelijk te veel aan stroom op te slaan. Met diversificatie wordt de afhankelijkheid verkleind van één energiebron, zoals aardgas.

Tegen deze achtergrond, spelen momenteel in de energiesector onder andere de volgende vragen:

- **Welke energievoorziening op welke locatie en voor welke toepassing?** Op bepaalde locaties is de voorkeur volledig elektriciteit en op andere locaties is een warmtenet de maatschappelijk beste oplossing. Voor specifieke toepassingen is toekomstig groen gas of schone waterstof beter. Een integrale afweging is benodigd om te komen tot een optimale inrichting van het toekomstige energiesysteem.
- **Welk deel van ons energiesysteem kan beter decentraal worden ingericht en hoe?** Onderdeel van de integrale afweging over het toekomstig energiesysteem is ook het identificeren waar lokale afstemming van vraag en aanbod van energie, dicht bij de gebruiker, efficiënter en effectiever is dan centrale sturing
- **Wat is er nodig om te zorgen dat er voldoende elektriciteit en gas beschikbaar is om in de vraag te voorzien?** Leveringszekerheidsanalyses tonen aan dat de voorzieningszekerheid van elektriciteit na 2030 onder druk kan komen te staan. Vooral in lange perioden zonder zon en wind neemt de kans toe dat er te weinig elektriciteit beschikbaar is om in de vraag te voorzien. Tegelijk zal aardgas nog lange tijd een rol spelen in het energiesysteem. Wat is er nodig om er voor te zorgen dat, ook in koude winters, voldoende gas beschikbaar blijft? Hoeveel opslagcapaciteit is nodig en hoe zorgen we dat deze voldoende gevuld wordt?
- **Welke rol moet energieopslag spelen in het energiesysteem en waar moet deze worden ingezet?** Batterijen kunnen bijvoorbeeld, als een soort van buffervat, meer flexibiliteit bieden om de productie en vraag van elektriciteit op elkaar af te stemmen. Dat belang neemt toe met een groeiend aandeel niet-regelbare hernieuwbare energie in de elektriciteitsproductie.
- **Hoe kan het beter benutten van het elektriciteitsnet worden versneld?** Om netcongestie tegen te gaan is flexibiliteit van alle gebruikers noodzakelijk, zodat het bestaande elektriciteitsnet efficiënter wordt gebruikt. Een grotere bijdrage van huishoudens en bedrijven is nodig door een gedragsverandering in gebruik, waarmee het verbruik tijdens de piekmomenten wordt teruggedrongen. Hiervoor moeten netbeheerders nieuw beleid ten uitvoer brengen. In dit kader speelt ook de vraag of een vast transportrecht voor elektriciteit nog wel de standaard moet zijn. Door standaard een mate van flexibiliteit te vragen van afnemers en producenten van elektriciteit, kunnen er meer gebruikers worden aangesloten
- **Welke strategie moet er komen voor de bekostiging van het bestaande gasnetwerk?** De afname van het gasgebruik leidt niet in gelijke mate tot een afname van de kosten van het netwerk terwijl de groep gebruikers afneemt. Hierdoor zijn de gasnetwerktarieven in de afgelopen jaren al sterk gestegen voor bedrijven en huishoudens.
- **Hoe zorgen we ervoor dat er warmtenetten worden uitgerold de komende jaren op locaties waar dat maatschappelijk gezien het beste alternatief is?** Gebonden warmtegebruikers moeten worden beschermd tegen onnodig hoge tarieven en tegelijkertijd moeten de randvoorwaarden voldoende aantrekkelijk zijn om te investeren in warmtenetten.
- **Wat kan er gedaan worden om de achterblijvende ontwikkeling van de waterstofmarkt op gang te brengen?** De uitdagingen liggen onder meer bij de hoge productiekosten, stijgende transportkosten van de toekomstige nationale waterstofinfrastructuur en achterblijvende investeringen.

De ACM ziet als rode draad in bovenstaande vraagstukken dat er naast de aandacht voor uitbreiden en verzwaren van de infrastructuur meer flexibiliteit in het systeem nodig is. Netbeheerders moeten verdere stappen nemen om flexibel netgebruik te stimuleren. Daarvoor is meer inzicht nodig in het gebruik van hun netten en de knelpunten. Het vraagt ook meer flexibiliteit van huishoudens en bedrijven in (het moment van) hun energiegebruik, van energie- en warmte leveranciers en energieproducenten in hun aanbod, en van overheden en de toezichthouders in regelgeving en besluitvorming.

2. Focus 2026

In de gehele energieketen is veel potentie aan flexibiliteit om daarmee tot oplossingen te komen en de energietransitie te versnellen. Dat vraagt om nieuwe rollen, denk aan partijen die tegen een vergoeding flexibiliteit aanbieden. Ook vraagt het scherpe keuzes in toezicht en stimulering van de overheid, naast ander gedrag van alle betrokkenen. De ACM jaagt de benodigde veranderingen in het energiesysteem verder aan door noodzakelijke innovaties in het systeem mogelijk te maken, met oog voor de betaalbaarheid, een eerlijke verdeling van de kosten en leveringszekerheid. Bij dat laatste betreft de ACM ook expliciet het perspectief van weerbaarheid. De weerbaarheid kan immers andere eisen stellen aan de inrichting van het energiesysteem. Ook draagt de ACM bij door actief aan het debat deel te nemen als een strategische gesprekspartner. Daarvoor gaat de ACM in 2026 onder meer een energieconferentie organiseren. Voor 2026 legt de ACM met name de focus op onderstaande punten:

Meer ruimte op het elektriciteitsnet

Netcongestie is inmiddels een landelijk probleem. De oplossingen voor het bestrijden van netcongestie zijn in beeld: meer inzicht in netgebruik, uitbreiding van de netten en betere benutting van de netten staan daarbij centraal. Belangrijke producten van de ACM daarvoor in 2026 zijn:

- Verbeterplan per netbeheerder vaststellen en de voortgang monitoren met behulp van een dashboard. Met deze verbeterplannen moeten netbeheerders zorgen dat zij beter inzicht hebben in het gebruik van de netten zodat congestiemaatregelen snel beschikbaar komen. Dan kan het net beter worden gebruikt en daarmee ontstaat meer ruimte op het net.
- Besluit voor een tijdafhankelijk nettatarief voor grootverbruikers op regionale netten. Dit in aanvulling op het al geldende tijdafhankelijke nettatarief op het landelijke net.
- Besluit voor een tijdafhankelijk nettatarief voor kleinverbruikers. Met een tijdafhankelijk nettatarief moet het gebruik van het elektriciteitsnet in de piek verder afnemen, wat tot een beter netgebruik leidt.

Collectieve warmte als aantrekkelijk(er) alternatief

De ACM bevordert de uitrol van warmtenetten door warmtebedrijven meer duidelijkheid te geven over haar toezicht- en reguleringskader onder de nieuwe Wet collectieve warmte, bijvoorbeeld over kostengebaseerde tariefregulering, de waardebeoordeling van warmtenetten (start-GAW) en de toetsing van de bekwaamheid van warmteleveranciers. Daarnaast zorgt de ACM ervoor dat warmte een aantrekkelijk alternatief is door consumenten te beschermen tegen oneerlijk gedrag van hun warmteleverancier. Belangrijke producten van de ACM daarvoor in 2026 zijn:

- Vaststellen van de methode voor de waardebeoordeling van warmtenetten (start-GAW).
- Vaststellen regulatorische accountingregels (RAR) voor kostengebaseerde tariefregulering onder de Wet collectieve warmte.
- Kenbaar maken op welke wijze zij de toetsing van de bekwaamheid van warmtebedrijven gaat uitvoeren door op ACM.nl te publiceren aan welke eisen een warmtebedrijf moet voldoen, en welke informatie een warmtebedrijf hiervoor moet aanleveren.
- Publiceren van de resultaten van de rendementsmonitor 2025 en van de rendementstoetsen bij warmteleveranciers.

Betaalbare energie en betrouwbare leveranciers

Energie is een eerste levensbehoefte. Consumenten moeten erop kunnen vertrouwen dat de tarieven die ze betalen redelijk zijn en dat hun leverancier betrouwbaar is. Naast het doorlopend toezicht op energieleveranciers zijn belangrijke producten van de ACM daarvoor in 2026:

- Marktonderzoek naar energieproducten voor consumenten om verbeteringen voor de begrijpelijkheid en het versimpelen van overstappen in kaart te brengen.
- Publicatie beleidsregel financiële weerbaarheid energieleveranciers, die ruimte voor innovatie mogelijk maakt met adequate bescherming voor consumenten.
- Publicatie van de maandelijkse Monitor Consumentenmarkt Energie en de jaarlijkse Energiemonitor klantbeleving consumenten.
- Een workshop voor stakeholders die in nauw contact staan met energieconsumenten in een kwetsbare positie om beter inzicht te krijgen hoe te helpen.
- Een campagne om de consument beter voor te lichten op gebied van energie.

Transparante nettarieven die ruimte bieden voor investeringen en gebaseerd zijn op eerlijke verdeling van de kosten

De ACM wil met de invoering van de nieuwe reguleringsmethode voor de netwerktarieven voor elektriciteit en gas de investeringen aanjagen en tegelijkertijd meer grip krijgen op de werkwijze van netbeheerders, om onnodige kosten te voorkomen. De ACM verwacht daarbij meer transparantie van de netbeheerders.

Daarnaast is als onderdeel van een sectorovereenkomst afgesproken dat netbeheerders de representatieve organisaties van afnemers beter en eerder betrekken in de keuzes die netbeheerders maken. Belangrijke producten van de ACM daarvoor in 2026 zijn:

- Definitief besluit reguleringsmethodiek voor de reguleringsperiode netbeheerders elektriciteit en gas van 2027-2031. De ACM heeft daarbij ook afspraken gemaakt met de relevante stakeholders, zoals procesafspraken voor het beoordelen van de investeringsplannen van de netbeheerders en toetsing van de netbeheerders.
- Nettarieven voor de landelijke en regionale netten voor 2027 vaststellen op basis van de nieuwe methode.
- Toetsing van de investeringsplannen van de netbeheerders om onnodige kosten voor nieuwe investeringen te voorkomen. Daarbij publiceert de ACM een verslag, waarin is opgenomen hoe de ACM de investeringsplannen heeft getoetst en tot welke uitkomst deze toets heeft geleid.
- Een paper over stijgende kosten van gasnetten als input voor een breder publieke debat.

Een stabiel toekomstig energiesysteem

Het energiesysteem moet duurzamer worden en als geheel ook flexibeler. Daarnaast is het vanwege internationale (geo)politieke ontwikkelingen noodzakelijk om de weerbaarheid van het energiesysteem te vergroten. Bijdragen van de ACM daaraan in 2026 zijn:

- Publicatie advies aan KGG over de vormgeving van een capaciteitsmechanisme.
- Verdiepend paper voor het geven van inzicht in de uitwerking van de tariefregulering waterstof.
- Besluit over TenneT-rapport toekomstige flexibiliteitsbehoeften.
- Paper over de regulering van CO₂-transport en CCS.

Verdere integratie en betere transparantie van de Europese groothandelsmarkten

Het vergroten van de mogelijkheden voor grensoverschrijdend energiehandel binnen de EU is nodig om de beschikbare hernieuwbare energie beter te kunnen benutten en voor de balancering van het landelijke elektriciteitsnet. Transparante en integere groothandelsmarkten zijn de basis voor eerlijke prijsvorming voor eindgebruikers. Belangrijke producten van de ACM daarvoor in 2026 zijn:

- Publicatie van de maandelijkse monitoring van de groothandelsmarkten gas en elektriciteit.
- Een onderzoek over de marktdynamiek op de TTF gasmarkt.
- Bijdrage aan de herziening van de Europese regelgeving voor verdere integratie van de elektriciteitsmarkt.

Samenvatting terugblik 2025

In 2025 heeft de ACM meerdere maatregelen genomen om meer ruimte te creëren op het elektriciteitsnet en voor een stabiel toekomstig energiesysteem. Daarnaast waren betaalbare energie en warmte en betrouwbare leveranciers de overkoepelende focusgebieden voor de ACM in haar toezicht op de energiemarkten. In hoofdstuk 5 bespreekt de ACM welke producten zij heeft gerealiseerd in 2025. Belangrijke producten daarin zijn:

- **Verbeterplan netbeheerders netcongestie:** Naar aanleiding van achterblijvende implementatie van maatregelen tegen netcongestie door netbeheerders, heeft de ACM hen opdracht gegeven een verbeterplan op te stellen. De verbeteropdracht betreft implementatie van congestiemanagementproducten, alternatieve transportrechten en toekomstige maatregelen zoals groepstransportovereenkomsten en tijdsafhankelijke tarieven klein en grootverbruikers. Naast implementatie van concrete congestie-instrumenten, wordt in de verbeteropdracht ook opdracht gegeven om het netinzicht en het afstemmingsbeleid van netbeheerders te verbeteren.
- **Introductie van Groepstransport contracten (GTO):** De ACM heeft de groepstransportovereenkomst geïntroduceerd voor bedrijven die in een energiehub willen samenwerken. Hiermee kan lokaal vraag en aanbod van elektriciteit op elkaar afgestemd worden, wat ook helpt om het overvolle stroomnet te ontlasten.
- **Aangepast kader maatschappelijk prioriteren:** Om beschikbare ruimte op het elektriciteitsnet gericht in te zetten voor projecten met een groot algemeen maatschappelijk belang, vitale voorzieningen en projecten die de congestie helpen verminderen, heeft de ACM het codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken genomen.
- **Ontwerp nieuwe reguleringsmethodiek:** De ACM heeft een nieuwe reguleringsmethodiek voor netwerktarieven voor gas en elektriciteit voor de periode van 2027 – 2031 geconsulteerd; het definitieve besluit publiceert de ACM in februari 2026. De nieuwe reguleringsmethode en de afspraken die daar bij horen ondersteunen de netbeheerders bij het realiseren van de energietransitie door ruimte te bieden voor de nodige (net)investeringen.
- **Publicatie over capaciteitsmechanisme:** Om een bijdrage te leveren aan het debat dat ACM nodig acht over het wenselijke niveau van voorzieningszekerheid voor Nederland, heeft de ACM een publicatie uitgebracht over capaciteitsmechanismen. De ACM heeft hierbij de ontwerpkeuzes van een mogelijk capaciteitsmechanisme met bijbehorende voor- en nadelen geschetst.
- **Publicatie stijgende waterstofnettarieven:** De ontwikkeling van de waterstofmarkt stagneert en de kosten van de uitrol van het waterstofnet vallen hoger uit dan voorzien. Zonder aanvullende maatregelen zullen de waterstofnettarieven naar verwachting aanzienlijk stijgen. De ACM heeft hierover een publicatie uitgebracht met mogelijkheden om deze tariefstijging te beperken.
- **Besluit redelijk rendement en besluit maximumtarieven.** De ACM heeft het Besluit redelijk rendement 2026 – 2028 voor warmteleveranciers vastgesteld. Daarnaast stelde de ACM de maximumtarieven voor warmte 2026 vast. Hiermee voorkomt de ACM dat warmteleveranciers te hoge tarieven vaststellen of te hoge rendementen behalen, wat bijdraagt aan de betaalbaarheid voor afnemers die gebonden zijn aan een leverancier.
- **Aanscherping Regulatorische accountingregels voor rendementsmonitor warmteleveranciers (RAR):** De ACM heeft de RAR voor warmteleveranciers aangescherpt. Deze regels zorgen ervoor dat leveranciers op dezelfde manier berekenen wat het financiële rendement bij de levering van warmte aan huishoudens is geweest en dat datakwaliteit voor analyses verbetert.
- **Onderzoek naar terugleverkosten zonnepanelen afgerond:** De ACM heeft een onderzoek naar terugleverkosten gepubliceerd. In dit rapport concludeert de ACM dat de terugleverkosten die energieleveranciers in rekening brengen bij klanten met zonnepanelen niet onredelijk hoog zijn. De ACM dringt er bij energieleveranciers op aan dat zij de vergelijkbaarheid verbeteren door (teruglever)kosten op een uniforme wijze in rekening brengen.
- **Onderzoek naar opzegvergoedingen leveranciers en terugbetaling onterechte opzegvergoedingen afgerond:** De ACM heeft de wijze waarop leveranciers opzegvergoedingen vaststellen en in rekening brengen onderzocht en gehandhaafd. Consumenten hebben te veel betaalde opzegvergoeding gecompenseerd gekregen.
- **Publicatie risicobeheersing algoritmehandel op de energiemarkten:** Omdat algoritmehandel potentieel impact heeft op de integriteit van de groothandelsmarkten, heeft de ACM onderzocht hoe marktpartijen op de groothandelsmarkten voor gas en elektriciteit omgaan met de risico's van algoritmehandel. Uit de controle blijkt dat bedrijven zich bewust zijn van risico's en maatregelen nemen. Wel zijn er verbeterpunten en is blijvende aandacht nodig.
- **Publicatie van monitors groothandelsmarkten en retailmarkten:** De ACM heeft elke maand een monitor groothandelsmarkt en monitor retailmarkt gepubliceerd. Met de monitors geeft de ACM onder meer consumenten inzicht in de tarieven voor elektriciteit en gas.

3. Toezicht op Energiemarkten 2026

3.1 Meer ruimte op het elektriciteitsnet

Netcongestie is inmiddels een landelijk probleem. Nederland is daarmee binnen Europa niet de enige. Meerdere landen ervaren ondertussen dezelfde problemen. De huidige en verwachte toekomstige behoefte aan transportcapaciteit overstijgt nog steeds de beschikbare capaciteit, waardoor veel bedrijven in de wachtrij staan voor toegang tot het stroomnet. Netcongestie belemmert bedrijven en huishoudens in hun mogelijkheden om te verduurzamen of uit te breiden. De oplossingen voor het bestrijden van netcongestie zijn in beeld: uitbreiding van de netten, meer inzicht in netbelasting en betere benutting staan daarbij centraal. De ACM heeft veel nieuwe mogelijkheden geschapen voor betere en flexibele benutting van het elektriciteitsnet. Dit zal komende jaren bijdragen aan het verminderen van de netcongestie, zodat meer afnemers gebruik kunnen maken van de het elektriciteitsnet.

In 2026 gaat de ACM verder zorgen dat het net beter wordt benut. De ACM maakt op basis van de in 2025 opgelegde verbeteropdracht aan netbeheerders, concrete verbeterafspraken voor beter netinzicht en betere afstemming tussen de verschillende netbeheerders. Netbeheerders moeten ook zorgen voor een snelle implementatie en het breed beschikbaar stellen van de belangrijkste nieuwe contractvormen voor transport van capaciteit. De voortgang van deze verbetermaatregelen en de uitvoering per netbeheerder monitort de ACM nauwgezet. Waar nodig grijpt de ACM verder in.

Het is ook belangrijk dat netgebruikers op regionale netten worden gestimuleerd om het net efficiënter te gebruiken door flexibel te zijn in afname en invoeding. In 2026 stelt de ACM de nieuwe nettariestructuur vast voor afnemers met een grote aansluiting en afnemers met een kleine aansluiting, waaronder huishoudens. Het nettarieef wordt voor beide groepen afhankelijk van het moment op de dag. Voor afnemers met een grote aansluiting verwacht de ACM dat de nieuwe tariefstructuur in 2028 in werking treedt. Vanwege de noodzakelijke voorbereidingen bij netbeheerders en leveranciers verwacht de ACM dat de ook de nieuwe tariefstructuur voor afnemers met een kleine aansluiting kort daarop in werking treedt.

Het onderzoek dat de ACM samen met het ministerie van KGG uitvoert naar de mogelijkheden voor verantwoord zwaarder belasten van het net en welke interventies hiervoor nodig en wenselijk zijn, wordt begin 2026 afgerond.

Acties in 2026:

- Verbeterplan netbeheerders vaststellen en toezien op het vergroten van het netzicht in de netbelasting en de implementatie van congestiemaatregelen, waaronder de capaciteitssturingcontracten, tijdsafhankelijke transporttarieven en groepstransportovereenkomsten.
- Besluit tijdsafhankelijk nettarieef grootverbruikers op regionale netten. De ACM verwacht begin dit jaar een codewijzigingsvoorstel van de netbeheerders. Daarna publiceert de ACM een ontwerpbesluit met consultatie en verwacht de ACM eind dit jaar het besluit definitief vast te stellen.
- Besluit tijdsafhankelijk nettarieef kleinverbruikers. De ACM verwacht voor de zomer een codewijzigingsvoorstel van de netbeheerders te ontvangen. Daarna publiceert de ACM een ontwerpbesluit met consultatie. Vervolgens verwacht de ACM eind van dit jaar het besluit definitief vast te stellen.
- Besluit aansluittermijn kleinverbruikers. De ACM verwacht begin dit jaar een ontwerpbesluit te publiceren en te consulteren. Vervolgens verwacht de ACM in de loop van dit jaar het besluit definitief vast te stellen.
- Beoordelen van aantal verwachte wijzigingsvoorstellen voor congestiemaatregelen. Het gaat onder meer om een nadere uitwerking van regels rond tijdsduurgebonden transportcontracten en om nadere regels voor congestiediensten (validatie grenswaarden).
- Publicatie onderzoeksresultaten naar mogelijkheden voor het zwaarder belasten van het elektriciteitsnet.

3.2 Collectieve warmte als aantrekkelijk(er) alternatief

De uitrol van warmtenetten is nodig om de doelen van de energietransitie te behalen, maar blijft achter. De ACM houdt toezicht op warmteleveranciers omdat warmteverbruikers zijn gebonden aan één leverancier en daarom extra bescherming nodig hebben tegen mogelijk onredelijke tarieven of onvoldoende dienstverlening. Tegelijkertijd ervaart de buitenwereld onzekerheid over het toekomstige reguleringskader op basis van de Wet collectieve warmte die naar verwachting 1 januari 2027 in werking zal treden, onder meer over de start-GAW (gestandaardiseerde activawaarde). De ACM werkt een kader uit om die onzekerheid weg te nemen.

Het jaar 2026 staat in belangrijke mate in het teken van de voorbereiding op en implementatie van de Wet collectieve warmte (Wcw) en onderliggende regelgeving. De ACM publiceert hiervoor begin 2026 een routekaart op haar website. Deze routekaart zal frequent worden geactualiseerd. In de routekaart staat aan welke voorbereidingen de ACM werkt, wanneer deze naar verwachting zijn afgerond en op welke momenten consumenten, gemeenten en bedrijven input kunnen geven.

De ACM stelt de regulatorische accountingregels (RAR) vast die warmteleveranciers moeten toepassen bij het aanleveren van financiële gegevens aan de ACM. Deze regels zijn nodig voor het bepalen van kostengebaseerde tarieven, zoals die over enige jaren in fase 2 van de tariefregulering onder de Wcw door de ACM per warmtenet moeten worden vastgesteld.

De ACM stelt de methode voor de bepaling van de Start-GAW van warmtenetten vast. Deze waarde zal het startpunt zijn van de latere tariefregulering. Bovendien kan deze waarde worden gebruikt voor de transitie van private netten naar publieke handen.

In het licht van de toekomstige tariefregulering overlegt de ACM met het ministerie van KGG over het vastleggen van een referentietarief voor kleine collectieve systemen in het Besluit collectieve warmte (Bcw). De ACM treft voorbereidingen voor deze tariefregulering, onder andere op het punt van het redelijk rendement en tariefstructuren en -formules. In 2026 voert de ACM een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets uit op het Bcw.

Op haar website scheidt de ACM helderheid over de wijze waarop zij vanaf de inwerkingtreding van de Wcw op 1 januari 2027 de bekwaamheid van warmtebedrijven gaat uitvoeren en welke informatie warmtebedrijven daarvoor moeten aanleveren. Bovendien zet de ACM een monitoringskader op om toezicht te houden op financiële prestaties, technische en organisatorische kwaliteit en betrouwbaarheid van warmteleveranciers en bereidt zij zich voor op nieuwe taken ten aanzien van leveringszekerheid en duurzaamheid van productie en transport van warmte.

De ACM blijft zich ook in 2026 nadrukkelijk inzetten voor de bescherming van gebonden warmtegebruikers, die niet kunnen overstappen naar een andere leverancier als zij ontevreden zijn. In dat kader gaat de ACM, naar aanleiding van de rendementsmonitor over het jaar 2024, rendementstoetsen uitvoeren bij vier warmteleveranciers en voert de ACM een rendementsmonitor – en zo nodig rendementstoetsen – uit over 2025 en zal de uitkomsten hiervan op haar website publiceren. Daarnaast stelt de ACM de maximum warmtetarieven voor 2027 vast op basis van de wijzigingen die voortvloeien uit fase 1 van de tariefregulering zoals vastgelegd in de Wcw.

Acties in 2026:

- De ACM stelt de methode voor de waardebepaling van warmtenetten (start-GAW) vast.
- De ACM stelt de regulatorische accountingregels vast voor kostengebaseerde tariefregulering onder de Wet collectieve warmte.
- De ACM legt uit op welke wijze de bekwaamheidstoets uitgevoerd gaat worden door te publiceren aan welke eisen een warmtebedrijf moet voldoen en welke informatie een warmtebedrijf hiervoor moet aanleveren.
- De ACM publiceert de resultaten van de rendementsmonitor 2025 en van de rendementstoetsen bij warmteleverancier.
- De ACM brengt een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets uit op het Besluit collectieve warmte.

3.3 Betaalbare energie en betrouwbare leveranciers

Energie is een eerste levensbehoefte. Consumenten moeten kunnen vertrouwen op betrouwbare leveranciers en erop kunnen rekenen dat zij energie afnemen tegen redelijke tarieven en voorwaarden. De energietransitie leidt tot nieuwe vormen van energielevering. Dit biedt kansen voor consumenten, maar brengt ook risico's met zich mee, bijvoorbeeld doordat producten te complex worden. Om de energietransitie te laten slagen is het belangrijk dat alle consumenten mee kunnen doen. Het vraagt ook om innovatie van zowel bestaande als nieuwe energieleveranciers. De ACM wil deze innovatie bevorderen en tegelijkertijd de consument beschermen. Daarbij is het van belang dat energieleveranciers weerbaar en wendbaar zijn, zodat zij kunnen inspelen op alle veranderingen.

In 2026 voert de ACM een marktstudie uit naar het functioneren van de markt voor levering van elektriciteit en gas aan consumenten. Een belangrijk onderwerp daarin is de vergelijkbaarheid van energiecontracten, ook gelet op allerlei nieuwe producten en diensten die worden aangeboden. Denk aan de groei van dynamische contracten en de introductie van diensten rondom flexibiliteit en energiedelen. De opzet en de resultaten van dit onderzoek worden in 2026 door de ACM geconsulteerd.

De ACM wil meer inzicht krijgen in de ervaringen van energieconsumenten in een kwetsbare positie. Ook wil de ACM deze consumenten bereiken met voorlichting over rechten en voorwaarden. Om dit te realiseren wordt onder andere een workshop georganiseerd voor hulpverleners die in nauw contact staan met deze groep consumenten. Op deze wijze wil de ACM ervoor blijven zorgen dat hulpverleners de ACM weten te vinden en dat de ACM kan blijven bijdragen aan het verhelpen van de problemen die door deze consumenten worden ervaren. Daarnaast zal de ACM meer actief in contact komen met consumenten door een voorlichtingscampagne. Deze campagne moet consumenten beter in staat stellen de mogelijkheden van de energietransitie te benutten.

De ACM zet in 2026 verdere stappen in effectief en doortastend toezicht op energieleveranciers met een vergunning. De Energiewet geeft de ACM de mogelijkheid om een Bibob-toets uit te voeren en zo te voorkomen dat een vergunning wordt misbruikt voor criminele doeleinden. De ACM zal deze toets gaan toepassen bij vergunningaanvragen en, als daar aanleiding voor is, ook bij bestaande vergunninghouders. Ook publiceert de ACM in het eerste kwartaal de nieuwe Beleidsregel financiële weerbaarheid energieleveranciers. Hiermee toetst de ACM de financiële positie van vergunninghouders. Deze nieuwe beleidsregel sluit aan op de nieuwe Energiewet en voert enkele verbeteringen door, zoals de introductie van een nieuw stressscenario waarin marktprijzen voor energie dalen. In de beleidsregel is meer ruimte voor innovatie en bevordering van de energietransitie, met gelijke bescherming voor consumenten.

Naast het reguliere toezicht op energieleveranciers houdt de ACM bij een aantal leveranciers verscherpt toezicht. Daarbij is sprake van (mogelijke) schendingen van consumentenwetgeving of van de voorwaarden van de vergunningsplicht door de leverancier. De ACM hanteert in 2026 een integraal perspectief waarbij zij bijvoorbeeld naast de financiële positie ook vaker de organisatorische kwaliteit van energieleveranciers beoordeelt. Hierdoor kunnen onderliggende oorzaken van problemen bij energieleveranciers beter in kaart worden gebracht en worden aangepakt, zodat leveranciers consumentenrechten beter naleven en beter in staat zijn om de uitdagingen van de energietransitie aan te gaan.

Om inzicht te geven in de ontwikkelingen op de energiemarkt publiceert de ACM in 2026 maandelijks de Monitor Consumentenmarkt Energie. De inzichten uit deze monitor dienen als houvast voor consumenten en beleidsmakers. De ACM levert hiermee de feiten rondom de consumentenmarkt en geeft zo inzicht in de vordering van de energietransitie bij levering van elektriciteit en gas aan consumenten. Ook publiceert ACM de jaarlijkse klantbelevingsmonitor om een goed beeld te hebben hoe consumenten de markt ervaren en waar zij mogelijk tegenaanlopen.

De energiemarkt voor consumenten is in beweging en om de nieuwe kansen te benutten als gevolg van de energietransitie, is het belangrijk dat consumenten de kansen en risico's van nieuw aanbod goed kunnen inschatten. In 2026 ontwikkelt de ACM een certificeringssystematiek voor prijsvergelijkers die moet bijdragen aan een eerlijke en transparante vergelijking voor consumenten die willen overstappen.

De ACM onderzoekt in 2026 hoe de toekomst van de consumentenmarkt voor elektriciteit en gas eruit gaat zien vanuit het perspectief van consumenten en van energieaanbieders. Onderdeel van het onderzoek is hoe het verdienmodel van vergunninghouders verandert in een markt met meer flexibiliteit, decentrale energieopwekking en nieuwe diensten. Tegelijk gaat de ACM consumenten actief voorlichten over hun rechten bij, en de kansen en risico's van nieuwe producten en diensten.

Acties in 2026:

- Marktonderzoek naar energieproducten voor consumenten om verbeteringen voor begrijpelijkheid en het versimpelen van overstappen in kaart te brengen.
- Workshop voor stakeholders die in nauw contact staan met energieconsumenten in een kwetsbare positie.
- Campagne om de consument beter voor te lichten op gebied van energie.
- Publicatie beleidsregel financiële weerbaarheid energieleveranciers.
- Onderzoek naar nieuwe ontwikkelingen in de consumentenmarkt voor elektriciteit en gas.
- Publiceren certificeringssystematiek voor prijsvergelijkers en in behandeling nemen van aanvragen tot certificering.
- Publicatie van de maandelijkse Monitor consumentenmarkt energie.
- Actief toezicht op naleving van de regels door energieleveranciers.

3.4 Transparante netwerktarieven die ruimte bieden voor investeringen en gebaseerd zijn op eerlijke verdeling van de kosten

Met de invoering van een nieuwe reguleringsmethode voor netwerktarieven elektriciteit- en gas wil de ACM investeringen aanjagen en gelijk meer grip krijgen op hoe netbeheerders werken om onnodige kosten te voorkomen. De nieuwe methodiek biedt ruimte voor de netbeheerders om de nodige investeringen in de elektriciteitsinfrastructuur te doen. Investerings die nodig zijn voor de energietransitie en voor het vergroten van de onafhankelijkheid van het EU energiesysteem. Op basis van deze methode stelt de ACM de tarieven vast.

De ACM werkt aan het creëren van draagvlak voor de nettarieven in de samenleving door ervoor te zorgen dat de kosten van netbeheerders transparant en eerlijk verdeeld zijn tussen verschillende groepen netgebruikers en door bij te dragen aan een toekomstbestendige tarievenstructuur. De ACM stelt in 2026 de nieuwe reguleringsmethodiek vast met een integraal toezichtskader voor nettarieven en implementeert deze ook in 2026, zodat de tarieven voor het jaar 2027 tijdig kunnen worden bepaald.

Om het draagvlak voor nettarieven te vergroten, gaat de ACM de komende periode extra aandacht geven aan het begrijpelijk en het beter voorspelbaar maken van de (totstandkoming van de) tarieven voor de (vertegenwoordigers van) netgebruikers. De ACM gaat niet alleen zelf communiceren over de genomen tarievenbesluiten, maar ook zorgen dat de netbeheerders actief en transparant communiceren over de nodige investeringen en de tarieven.

Naast het verbeteren van het gebruik van het bestaande net, blijven netuitbreidingen en -verzwaringen essentieel. De totale jaarlijkse investeringen liggen momenteel rond de 8,5 miljard euro en zullen naar verwachting tegen 2040 zijn verdubbeld. Netbeheerders stellen hiervoor investeringsplannen op die door de ACM worden getoetst. De ACM zal in 2026 een verslag van haar toetsing publiceren.

De ACM gaat de voortgang van de investeringsplannen monitoren. De ACM stimuleert hiermee dat netbeheerders tijdig de juiste, maatschappelijk gewenste investeringen in de netten doen en hierover transparant zijn. Relevante stakeholders worden meegenomen in de toetsing van de investeringsplannen zoals overeengekomen met de genomen afspraken rondom de nieuwe reguleringsmethodiek.

Wind op zee wordt gezien als een van de belangrijkste toekomstige elektriciteitsbronnen voor Noordwest Europa. Om dat te kunnen realiseren staan TenneT en de landelijke elektriciteitsnetbeheerders van omliggende landen voor grootschalige investeringen in de offshore elektriciteitsinfrastructuur. De ACM heeft een beperkte rol bij het toetsen van investeringen voor net op zee. In 2026 wil de ACM met het ministerie van KGG tot overeenstemming komen, hoe de ACM vanuit de rol van toezichthouder op de netbeheerders, een grotere rol bij het aanleggen van het net op zee kan krijgen om hiermee haar toezicht op het net op zee te versterken. De ACM publiceert in 2026 een verslag van de toetsen die zij heeft uitgevoerd.

De ACM heeft onderzoek gedaan naar een eventueel toekomstig nettatarief voor grote producenten op het elektriciteitsnet, zodat ook zij een eerlijke bijdrage leveren aan de kosten van het elektriciteitsnet en gestimuleerd worden het net efficiënt te gebruiken. De markt is in 2025 geconsulteerd over de vormgeving van bepaalde onderdelen van een producententarieven. In 2026 neemt de ACM een besluit over het verder uitwerken van nettarieven voor producenten naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen.

De ACM onderzoekt komend jaar of flexibele systemen zoals batterijen en elektrolyzers zorgen voor lagere netkosten. Alternatieve transportrechten maken het makkelijker om flexibele systemen zoals batterijen en elektrolyzers op het elektriciteitsnet aan te sluiten.

Uitfasering van gas brengt uitdagingen mee voor de tariefregulering van gasnetwerken. Op termijn moeten de stijgende kosten van de gasnetwerken door een snel verminderende groep netgebruikers worden betaald. Hierdoor zijn de gasnetwerktarieven in de afgelopen jaren al sterk gestegen voor bedrijven en huishoudens. Deze tarieven stijgen de komende jaren verder. Begin 2026 publiceert de ACM een probleemanalyse en mogelijke richtingen voor de beheersbaarheid van de gasnetwerktarieven in de transitieperiode van de uitfasering van het gasgebruik.

Acties in 2026:

- Publicatie definitieve Methodebesluiten voor de reguleringsperiode netbeheerders elektriciteit en gas 2027 tot 2031.
- Besluit nettarieven voor elektriciteit en gas op basis van de nieuwe reguleringsmethodiek. De publicatie van de nettarieven zal gepaard gaan met een vergrote transparantie over de netbeheerkosten en de kostenontwikkeling (Q2 en Q4 2026).
- Publicatie van paper om de (mogelijke) lange termijn impact van de stijgende gasnettarieven te signaleren en agenderen als input voor een maatschappelijk debat (Q1 2026).
- Communicatie over welke vervolgstappen de ACM wil zetten in de invoering van een producententarief elektriciteit naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen (Q2 2026).
- Publicatie van het verslag van haar toetsing van (het besluit tot) de aanleg van netten op zee (Q2 2026).
- Publicatie verslag waarin is opgenomen hoe de ACM de investeringsplannen van netbeheerders heeft getoetst en tot welke uitkomsten deze toets heeft geleid.
- Publiceren nadere uitwerking van het onderzoek- en interventieraamwerk zoals opgenomen in de Methodebesluiten 2027-2031.

3.5 Een stabiel toekomstig energiesysteem

Voldoende en betrouwbare beschikbaarheid van elektriciteit, gas en in de toekomst waterstof zijn door de energietransitie en (geo)politieke ontwikkelingen alleen maar belangrijker geworden. Voldoende flexibel regelbaar vermogen is steeds noodzakelijker in het toekomstige energiesysteem, dat steeds afhankelijker wordt van duurzame, maar tegelijk ook minder voorspelbare energiebronnen. Het energiesysteem moet als geheel flexibeler worden. Daarnaast moet de komende jaren ook nog steeds voldoende gas beschikbaar zijn voor verwarming en de industrie. Leveringszekerheid van gas blijft dan ook een belangrijk vraagstuk. Tegelijkertijd zijn voorbereidingen nodig voor de uitrol van een toekomstige waterstofmarkt en de benodigde infrastructuur voor waterstof, zodat met name de industrie over kan stappen naar schone waterstof.

In 2026 wil de ACM verder bijdragen aan een fysiek betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem dat aansluit op de energietransitie. Vanuit het oogpunt van betrouwbaarheid en leveringszekerheid krijgt de weerbaarheid van de energiesector hierbij steeds meer prioriteit.

Het nieuwe kabinet heeft als voornemen om voor voorzieningszekerheid een capaciteitsmechanisme in te voeren. Wanneer hiertoe besloten wordt, geeft de ACM een visie op de vormgeving en implementatie daarvan. In 2026 beoordeelt de ACM voor het eerst de door TenneT opgestelde analyse van de toekomstige behoefte aan flexibiliteit.

De ACM geeft op het gebied van waterstof in 2026 verdere duidelijkheid over derdentoegang tot waterstofterminals en waterstoftransporttarieven door middel van vervolgpublishings. Naast waterstof zal de ACM in 2026 ook een visie geven op de marktwerking en regulering van CCS (het afvangen, transporteren en opslaan van CO₂).

Op het gebied van aardgas zal de ACM besluiten of de gasopslag in Norg beschikbaar moet blijven voor leveringszekerheid. De ACM ziet er ook op toe dat deze en de andere gasopslagen in Nederland, waar nodig, voldoende toegang bieden aan derden. Bovendien zal de ACM advies uitbrengen over de ontheffing van gereguleerde derdentoegang voor een nieuwe LNG-terminal.

Het blijft belangrijk dat de kwaliteit en betrouwbaarheid van onze energienetten voldoende op niveau is. De ACM houdt toezicht op de netbeheerders om dit te waarborgen. In 2026 zal de ACM verkennen hoe de kwaliteit van, met name, de laagspanningsnetten tijdens de energietransitie voldoende gewaarborgd kan blijven, gezien de toename van decentrale opwek en de grote mate van onvoorspelbaarheid van de vraag naar elektriciteit.

Acties in 2026:

- Besluit of voorgenomen sluiting van gasopslag Norg vanuit leveringszekerheid mogelijk is (timing afhankelijk van moment van aanvraag).
- Wettelijk verplicht advies aan minister van KGG over ontheffing LNG terminal (eerste helft 2026).
- Verdiepend paper over tariefregulering waterstof (tweede helft 2026).
- Publicatie derdentoegang waterstofterminals (eerste helft 2026).
- Besluit over rapport TenneT toekomstige flexibilitieitsbehoeften (tweede helft 2026).
- Paper over marktwerking en regulering CO₂-transport en CCS (tweede helft 2026).
- Afhankelijk van politieke besluitvorming: Publicatie(s) over vormgeving mogelijk capaciteitsmechanisme (tweede helft 2026).

3.6 Verdere integratie en betere transparantie van de Europese groothandelsmarkten

De ACM werkt aan verdere integratie en betere transparantie van de Europese elektriciteitsmarkten zodat Nederland meer kan profiteren van de beschikbaarheid van hernieuwbare energie binnen Europa. Integere, transparante en goed geïntegreerde groothandelsmarkten zijn essentieel voor eerlijke prijsvorming voor eindgebruikers, het versnellen van de energietransitie en voor de leveringszekerheid.

De ACM houdt toezicht op de groothandelsmarkten op basis van de Europese REMIT-verordening. Daarnaast verbetert de ACM continu de mogelijkheden voor grensoverschrijdende energiehandel in samenwerking met ACER en andere Europese toezichthouders. Bij het toezicht op integere en transparante handel op de groothandelsmarkten werkt de ACM ook nauw samen met de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Voor de ACM blijven het stimuleren van goedwerkende groothandelsmarkten voor de komende jaren belangrijke focusgebieden. Hiertoe zal de ACM ook in 2026 optreden tegen marktpartijen die met hun biedings- of handelsgedrag de eerlijke prijsvorming frustreren of de transparantie van de markt tegenwerken door voorwetenschap niet of niet tijdig openbaar te maken. Bij het prioriteren tussen de verschillende signalen over mogelijk marktmisbruik, weegt de ACM de bijdrage aan het versnellen van de energietransitie expliciet mee. Zo is er bijzondere aandacht voor de korte termijn- en balanceringsmarkten die met het stijgende aandeel hernieuwbare energie nog belangrijker worden. Daarnaast blijft de ACM de ontwikkelingen op de groothandelsmarkten volgen, zoals de alsmaar toenemende aanwezigheid van algoritmische handel. De ACM gaat zich in het bijzonder richten op de marktdynamiek op de toonaangevende gasmarkt TTF en treedt zo nodig op.

Samen met andere Europese toezichthouders zet de ACM zich in voor het versnellen van de implementatie van de interne Europese elektriciteitsmarkt en het verbeteren van regels voor (grensoverschrijdend) energie handel. Om verdere integratie van de Europese elektriciteitsmarkt te stimuleren, is de ACM actief betrokken bij de herzieningen van de Europese verordeningen: Capacity Allocation & Congestion Management (CACM) en Forward Capacity Allocation (FCA). Deze verordeningen worden in 2026 verwacht en hebben als doel om grensoverschrijdend elektriciteitshandel binnen de EU verder te optimaliseren en de mogelijkheden voor marktpartijen om zich te kunnen indekken tegen de schommelende groothandelsmarktprijzen te vergroten.

TenneT is in 2025 toegetreten tot het Europese balanceringsplatform MARI. In 2026 gaat de ACM in overleg met TenneT de regels voor balancering verder afstellen en input geven bij de voorbereidingen op de herziening van de Europese Verordening voor elektriciteitsbalancering (Guideline on Electricity Balancing (EBGL)). Een goedwerkende balanceringsmarkt voor elektriciteit is nodig bij een groot aandeel hernieuwbare energie in de elektriciteit mix.

Sinds de grootschalige storing in Spanje en Portugal in het voorjaar van 2025 is er veel aandacht voor de Europese netcodes ten behoeve van stabiliteit van het elektriciteitsnet, zoals de System Operation Guideline (SOG). Hier werkt de ACM ook aan mee. Daarnaast wordt, in samenwerking met ACER en andere energietoezichthouders, verder gezocht naar de best uitvoerbare oplossingen om elektriciteitshandel met landen buiten de EU, met name het VK, te optimaliseren.

Acties in 2026:

- Publicatie van indicatoren van REMIT toezicht door de ACM.
- Publicatie van een onderzoek over de marktdynamiek op de TTF gasmarkt
- Publicatie van maandelijkse Energiemonitors.
- Input leveren bij de herziening van Europese regelgeving voor verdere integratie van de elektriciteitsmarkt (FCA 2.0, CACM 2.0, EBGL 2.0 en SOGC 2.0) waarbij de ACM de belangen van Nederlandse netgebruikers en netbeheerders bewaakt.
- Diverse codebesluiten met betrekking tot de Europese Verordeningen EBGL, CACM, FCA en SOGC om handel voor de balancering op het net te verbeteren en om de capaciteiten voor transmissierechten vast te stellen
- Diverse besluiten in de Core-regio en Hansa-regio om de berekening en de allocatie van de grenscapaciteit te verbeteren

4. Terugblik Toezicht op Energiemarkten 2025

In dit hoofdstuk blikt de ACM terug op haar activiteiten in 2025.

4.1 De ACM pakt netcongestie aan

Wanneer er ruimte komt op het elektriciteitsnet, dan vindt de ACM het belangrijk dat deze als eerste ingezet kan worden voor projecten met een groot algemeen maatschappelijk belang. De ACM heeft hier in 2024 netbeheerders de mogelijkheid toe geven in de vorm van een prioriteringskader. In 2025 heeft de ACM een nieuw prioriteringskader voor transportcapaciteit vastgesteld. De ACM moest een nieuw prioriteringskader vaststellen naar aanleiding van de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb). Volgens het College is de ACM bevoegd om een prioriteringskader vast te stellen, maar dient de ACM de gemaakte keuzes beter motiveren. De ACM heeft het ontwerpbesluit over het nieuwe kader geconsulteerd en de reacties in het definitieve besluit verwerkt. Hierdoor was de voorgenomen evaluatie van het vorige prioriteringskader in 2025 niet aan de orde.

Daarnaast heeft de ACM aanvullende instrumenten onderzocht en ontwikkeld om het net efficiënter te benutten. De groepstransportovereenkomsten (GTO) zijn geïntroduceerd, waarmee bedrijven met een grote aansluiting gezamenlijk één overeenkomst kunnen sluiten voor het delen van transportcapaciteit. Dit stelt bedrijven die samen een energyhub vormen, ondanks een gebrek aan transportcapaciteit, in staat om in onderling overleg meer netcapaciteit krijgen. Verder heeft de ACM een nieuwe contractvorm voor congestiemanagement mogelijk gemaakt: het capaciteitssturingscontract (CSC). Dit contract maakt afspraken mogelijk tussen netbeheerders en netgebruikers, zoals batterijbeheerders, over het direct actief sturen van elektriciteitsverbruik of -opwekking. Hiermee kan fysieke congestie beter worden voorkomen en ontstaat meer ruimte voor andere gebruikers.

De ACM werkt locatieafhankelijke nettarieven vooralsnog niet verder uit. Na onderzoek heeft ACM geconcludeerd dat locatieafhankelijke nettarieven in theorie voordelen kunnen bieden, maar netbeheerders hebben vooralsnog hun uitvoeringscapaciteit nodig voor de implementatie van de al beschikbare congestiemaatregelen.

De ACM heeft de afgelopen jaren een breed pakket aan maatregelen getroffen zodat netbeheerders en bedrijven ervoor kunnen zorgen dat bestaande netten efficiënter worden benut. Het is van belang dat netbeheerders en netgebruikers gebruik maken van de beschikbaar gekomen instrumenten. De ACM constateert dat dit nog niet in alle gevallen gebeurt: een aantal nieuw geïntroduceerde instrumenten is door de netbeheerders nog niet volledig geïmplementeerd of wordt slechts beperkt ingezet. Dit betreft met name alternatieve transportrechten, zoals het tijdsblokgebonden en het volledig variabel transportrecht. Daarnaast blijkt dat netbeheerders onvoldoende inzicht hebben in het gebruik van hun netten, waardoor zij de flexibele contracten die de ACM mogelijk heeft gemaakt niet of niet voldoende kunnen aanbieden. De ACM heeft de netbeheerders daarom opdracht gegeven een verbeterplan op te stellen.

4.2 De ACM zet zich in voor collectieve warmte als aantrekkelijk(er) alternatief

De ACM heeft in 2025 met enkele lasten onder dwangsom en een bindende aanwijzing, gehandhaafd bij een warmteleverancier met meerdere warmtenetten. De dienstverlening voldeed niet aan de Warmtewet. De positie van de gebonden consumenten is hierdoor beter beschermd omdat interne processen zijn verbeterd om storingen te voorkomen. Als zich storingen voordoen, worden deze nu actief gemeld bij betreffende consumenten en consumenten worden gecompenseerd.

De ACM heeft de accountingregels (RAR) voor warmteleveranciers aangepast en gepubliceerd. De RAR moeten ervoor zorgen dat leveranciers op dezelfde manier berekenen wat het financiële rendement bij de levering van warmte aan huishoudens is geweest en dat datakwaliteit voor analyses verbetert. Aanleiding voor deze aanscherping is een onderzoek van de ACM naar de financiële rendementen van vijf warmteleveranciers waaruit blijkt dat zij hun rendementen op verschillende manieren berekenen.

De ACM heeft het Besluit redelijk rendement 2026-2028 voor warmteleveranciers vastgesteld en gepubliceerd. Dit besluit beschrijft hoe de vermogenskostenvoet wordt bepaald op basis van de kosten van eigen vermogen en vreemd vermogen die financiers verwachten voor deze activiteiten. Hiermee stelt de ACM een norm vast voor een redelijk rendement die de ACM hanteert in de rendementsmonitor en rendementstoets.

Daarnaast stelde de ACM de maximumtarieven voor warmte in 2026 vast. Bovendien heeft ACM de Beleidsregel rendementstoets warmte voor warmteleveranciers aangepast, waarin de ACM uitlegt hoe zij de rendementstoets uitvoert: dat wil zeggen de toets of het door een leverancier behaalde rendement boven het redelijk rendement ligt. Als dat zo is, kan de ACM besluiten om het meer dan redelijk behaalde rendement terug te laten vloeien naar consumenten via een correctie op toekomstige warmtetarieven.

Uit een sectorbreed onderzoek naar het meten en registreren van warmteverbruik blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat warmteleveranciers op deze punten wettelijke regels overtreden. Wel constateert de ACM verschillen in meet- en doorbelastingsmethoden en ruimte voor verbetering. Hiervoor zijn good practices gepubliceerd.

De ACM heeft in 2025 de eerste voorbereidingen getroffen op de Wet collectieve warmte (Wcw) die in december 2025 door de Eerste Kamer is aangenomen. De ACM heeft actief gecommuniceerd over de noodzaak van betere regels voor tariefregulering, onder andere voor kleine collectieve systemen.

4.3 De ACM beschermt energieconsumenten

Tijdens de energiecrisis is de wijze van berekenen van vroegtijdig opzegging van contracten gewijzigd. De ACM heeft onderzoek gedaan naar uitvoering van leveranciers van deze opzegvergoedingen en vond dat dit in meerdere gevallen foutief gebeurde. Dit onderzoek heeft geleid tot terugbetaling van onterechte geïnde opzegvergoedingen en tot aanpassingen in het proces van opzegvergoedingen bij verschillende leveranciers. Ook compenseert een leverancier haar klanten voor te veel in rekening gebrachte opzegvergoedingen.

De ACM heeft voor een vervolgonderzoek gedaan naar de terugleverkosten die energieleveranciers in rekening brengen bij klanten met zonnepanelen. Uit dit onderzoek blijkt dat de terugleverkosten niet onredelijk hoog zijn. Bij gelijkblijvende marktomstandigheden is verdere toename van de hoogte van de terugleverkosten niet te verwachten. De ACM dringt er bij energieleveranciers op aan dat zij terugleverkosten op een uniforme wijze in rekening brengen als bedrag per teruggeleverde kWh. Dit maakt het voor consumenten eenvoudiger om verschillende contracten met elkaar te vergelijken.

Daarnaast heeft de ACM een paper gepubliceerd met daarin de kansen en aandachtspunten voor energiedelen, zoals onder welke voorwaarden energiedelen financieel interessant kan zijn. Bovendien heeft de ACM op verschillende bijeenkomsten en congressen voorlichting gegeven over energiegemeenschappen en hierbij stil gestaan bij de nieuwe ontwikkelingen en kansen.

Maandelijks publiceert de ACM de Monitor Consumentenmarkt Energie om hiermee te informeren over de ontwikkelingen op de energiemarkt. Hierbij publiceert de ACM sinds het voorjaar van 2025 welke leveranciers beduidend hogere tarieven hanteren dan de tarieven van vergelijkbare contracten van andere leveranciers.

Telemarketing is al jarenlang een hardnekkig probleem en meldingen hierover behoren steevast tot de top vijf van klachten bij de ACM. De ACM heeft het toezicht op telemarketing geïntensiveerd. Bedrijven hebben tot 1 juli de tijd gekregen om processen op orde te brengen. De ACM controleert momenteel of bedrijven zich aan de regels houden.

In 2025 heeft de ACM zich stevig ingezet om consumenten te beschermen in een snel veranderende energiemarkt. Zo heeft de ACM consumenten actief gewaarschuwd voor misleidende werving rond thuisbatterijen. De ACM ontving signalen dat sommige aanbieders consumenten misleiden of onder druk zetten, waardoor deze consumenten ongewild vast zaten aan een dure aankoop.

Daarnaast heeft de ACM onderzoek gedaan naar naleving van de regeling die beoogt onterechte of onnodige afsluitingen te voorkomen. De ACM ontving signalen dat betreffende processen niet altijd juist werden uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan hebben drie onderzochte leveranciers hun processen verbeterd. Voor betere naleving in de toekomst heeft de ACM over beide regelingen een handreiking met best practices gepubliceerd.

De ACM heeft de nieuwe modelcontracten vastgesteld die per 1 januari 2026 in werking zijn getreden. Het gaat om een aangepast variabel modelcontract en een nieuw vast modelcontract voor een jaar. Leveranciers zijn verplicht het modelcontract aan te bieden en consumenten hebben hierbij nu ook de keuze tussen variabel en vast contract.

Veel leveranciers bieden groene stroom aan. Transparantie via stroometiketten helpt consumenten een bewuste keuze te maken voor duurzame energie. De ACM voert jaarlijks controles uit om te waarborgen dat stroometiketten correct en volledig zijn. Drie energieleveranciers hebben na controles hun informatie over de herkomst van stroom aangepast.

De ACM blijft bij vergunningaanvragen 'streng aan de poort' en toetst onder meer de financiële degelijkheid van vergunningaanvragers, de organisatorische kwaliteit en de mate waarin beoogd vergunninghouders aantonen het consumentenrecht goed te zullen gaan toepassen. In 2025 heeft de ACM bij een bedrijf tweemaal de vergunningaanvraag afgewezen. Met enkele andere bedrijven zijn oriëntatiegesprekken over een vergunningaanvraag gevoerd, waarbij waar nodig is aangegeven dat een bedrijf nog niet klaar was voor een vergunningaanvraag. Het CBb heeft vorig jaar geoordeeld dat de ACM de vergunningaanvraag van een ander bedrijf terecht heeft afgewezen.

Tot slot stonden in 2025 op enig moment in totaal zes energieleveranciers van gas en elektriciteit onder financieel verscherpt toezicht. Bij een van deze leveranciers heeft de ACM een bindende aanwijzing opgelegd om liquiditeitsproblemen op te lossen, waaraan deze leverancier vervolgens binnen de gestelde deadline heeft voldaan. Bij twee andere leveranciers heeft de ACM vanwege financiële problemen ook een concept bindende aanwijzing opgesteld. In reactie hierop hebben deze leveranciers maatregelen genomen om de financiële positie te herstellen, waardoor deze bindende aanwijzingen niet definitief zijn vastgesteld. Tot slot is bij een van deze leveranciers het verscherpt toezicht in 2025 stopgezet nadat duurzame verbeteringen in de inkoopstrategie zijn doorgevoerd en daarmee financiële risico's zijn verkleind. Daardoor stonden eind 2025 nog vijf energieleveranciers onder financieel verscherpt toezicht.

4.4 De ACM zorgt voor een eerlijke verdeling van kosten via rechtvaardige tarieven voor het gebruik van elektriciteits- en gasnetten

In 2025 heeft de ACM tarievenbesluiten genomen voor alle netbeheerders voor elektriciteit en gas in Nederland. Ook heeft de ACM een methodebesluit genomen voor de regulering van elektriciteit en drinkwater voor de periode vanaf 2026 in Caribisch Nederland (CNL) en de maximumtarieven elektriciteit en drinkwater in 2026 voor CNL vastgelegd.

Specifiek voor het net op zee heeft de ACM een ontwerpcodebesluit genomen voor het netwerktarief voor netgebruikers op zee.

De ACM is een consultatie gestart voor de vormgeving van nettarieven voor producenten. De ontvangen input wordt gebruikt voor het uitwerken van een publicatie in 2026.

In 2025 heeft de ACM een nieuwe reguleringsmethodiek geconsulteerd voor netwerktarieven gas- en elektriciteit voor de periode van 2027 – 2031. De nieuwe methodiek moet ervoor zorgen dat de nettarieven de ruimte bieden om de nodige (net)investeringen te doen.

4.5 De ACM heeft aandacht voor betrouwbaarheid en leveringszekerheid, nu en in de toekomst

Afgelopen jaar heeft de ACM een publicatie over voorzieningszekerheid en de mogelijke rol en vormgeving van capaciteitsmechanisme uitgebracht. Voorzieningszekerheid is de mate waarin er voldoende elektriciteitsaanbod is om in alle uren aan de vraag in Nederland te voldoen. Volgens schattingen van TenneT komt de voorzieningszekerheid van elektriciteit vanaf 2030 onder druk te staan. De vraag rijst of de voorzieningszekerheid van elektriciteit in de toekomst voldoende gewaarborgd is. In elk geval is er meer flexibiliteit nodig, onder andere in de vorm van energieopslag en regelbaar vermogen. Dit versterkt de al langer lopende discussie over de wenselijkheid van capaciteitsmechanismen, waarbij marktpartijen vooraf worden vergoed voor het beschikbaar stellen van productiecapaciteit, opslag of vraagrespon. Deze vergoeding is onafhankelijk van en meestal bovenop de vergoeding voor de geleverde elektriciteit.

De ACM heeft in 2025 bijgedragen aan de ontwikkeling van de infrastructuur voor schone energie en schone waterstof en heeft hiertoe uitleg gegeven over de nieuwe regels en toepassing daarvan voor dertoegang tot waterstofterminals. Daarnaast heeft de ACM een marktrapportage over waterstoftransporttarieven uitgebracht. Hiermee wordt zo veel mogelijk duidelijkheid gegeven om bedrijven te helpen bij het nemen van investeringsbeslissingen en verdere ontwikkeling van schone energie te stimuleren. Dit is met name van belang bij waterstof.

Aardgas en in toenemende mate duurzaam gas zullen de komende jaren een belangrijk onderdeel blijven van de Nederlandse energievoorziening. De leveringszekerheid van gas blijft daarom belangrijk. De ACM monitort de aanvoer van LNG, de vulgraad van gasopslagen en de piekleveringscapaciteit van gas. In 2025 heeft de ACM de minister van KGG advies gegeven over de Wet bestrijden energiecrisis en de regeling voor derdentoegang tot gasopslagen, waarbij de ACM in de uitvoering een grote rol speelt.

De ACM heeft toezicht gehouden op de kwaliteitsborgingssystemen van de netbeheerders. De kwaliteitsborgingssystemen zijn beperkt verbeterd en voor zes van de zeven gecontroleerde netbeheerders is nog steeds niet navolgbaar of het kwaliteitsborgingssysteem doeltreffend werkt. Voor de punten waarop tekortkomingen zijn gevonden, heeft de ACM de betreffende netbeheerders een termijn gesteld om dit alsnog op orde te brengen.

De ACM heeft per 1 januari 2026 nieuwe toezichtstaken op meetbedrijven en de Gegevensuitwisselingsentiteit. De ACM zal erkenningen verlenen aan meetbedrijven en heeft hiertoe de benodigde voorbereidingen getroffen. Daarnaast heeft de ACM de minister van KGG advies gegeven over de Invoeringsregeling Energiewet, waarin de regels over meten en gegevensuitwisseling tijdelijk zijn opgenomen.

4.6 De ACM ziet toe op integere en transparante groothandelsmarkten voor energie

In 2025 heeft de ACM meerdere signalen over mogelijk marktmisbruik op de groothandelsmarkten onderzocht en enkele korte acties uitgevoerd richting marktdeelnemers die verdacht gedrag hebben laten zien. De ACM tikte een internationaal bedrijf op de vingers op grond van aanwijzingen voor marktmanipulatie op de groothandelsmarkt voor gas.

De ACM onderzocht in 2025 hoe marktpartijen op de groothandelsmarkten voor elektriciteit en gas omgaan met de risico's van algoritmehandel. Uit de controle blijkt dat bedrijven zich bewust zijn van risico's en maatregelen nemen, maar dat er verbeterpunten zijn en blijvende aandacht nodig is. De ACM ziet op meer gebieden resultaat van verscherpt toezicht. Zo is de naleving verder verbeterd van de verplichte registratie van marktdeelnemers en de verplichte publicaties van voorwetenschap. Ook is de naleving van de registratieverplichting voor marktdeelnemers die via Direct Electronic Access handelen en de verplichting voor non-EU marktdeelnemers om een vertegenwoordiger aan te wijzen, zichtbaar verbeterd. Hiermee is de basis voor het toezicht op de groothandelsmarkten verbeterd.

De ACM heeft in 2025 meerdere code- en goedkeuringsbesluiten genomen onder de Europese verordeningen EGBL, CACM, FCA en SOGC ten behoeve van het beter benutten van de capaciteit op interconnectoren met onze buurlanden en om de mogelijkheden voor grensoverschrijdend elektriciteitshandel verder te verbeteren.

Om de ontwikkelingen op de groothandelsmarkt goed te volgen en waar nodig input te geven in het publieke debat over de groothandelsmarkten, publiceerde de ACM ook in 2025 de maandelijks Monitor Groothandelsprijzen en Leveringszekerheid Gas en de Monitor Groothandelsmarkt Elektriciteit.